

אזכורי הרבנים
ואהלצות הגורמים

חסד ואמת נפגשו

סדר אושפיזין לסוכה
הרב אליעזר קשתיאל

מוקדש לעילוי נשמת

פינחס אליהו נבון ז"ל

חסד ואמת נפגשו

סדר אושפיזין לסוכה
הרב אליעזר קשתיאלי

"נר ה' נשמת אדם"

מוקדש לעילוי נשמת יקירנו

פינחס אליהו נבון ז"ל

בן שמחה

נלב"ע י"ב ניסן תשע"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

"אי אפשר לבר בלא תבן" (ברכות נ"ה)
בקשתנו שטוחה בפני הלומדי לשלוח את הערותיהם
על מנת שנוכל לתקנם במהדורות הבאות.
korimnavon@gmail.com

הוצאה לאור: **קוראים** נבון

ניתן להעתיק ולצלם שלא למטרות מסחריות

אושפיזין

סוכות, חג האסיף, בו נאספים החומרים שמהם בנויה סוכתינו, שמהם בנויים חיינו. חומרי הגלם שלנו הן התכונות שקיבלנו בירושה מאבותינו. תכונות שהפכו לטבע, תכונות מושרשות היטב הצומחות ומתפשטות לענפים ועלים הפורסים צילם על סוכת השלום שלנו.

נהגו להזמין מדי יום אחד מהאבות, לאסוף אלינו את התכונות והמידות שהוא מביא איתו, ולצרף אותן לסרך המגן עלינו מלמעלה. שבעת האושפיזין רמוזים גם בנטילת הלולב, שלושת האבות-שלושה הדסים, משה ואהרון-שתי ערבות, יוסף-לולב, צדיק כתמר, דוד-אתרוג מהודר ומלכותי. ננסה ללקט מעט עלים וענפים מעץ-חיים אדיר, ולשמח את ליבנו ביום החג. למותר לציין, שמאחורי כל האבות עומדות הרעיות, וודאי שכל אשר מיוחס לאבות- כולו שלהן.

אליעזר קשתיאלי
סוכות תשע"ח

סדר האושפיזין

בכניסתו לסוכתו מקבל אושפיזין קדישין דמזדמנן תמן.
{בקול נעים וטוב לב}

**בְּסוּכּוֹת תִּשְׁבוּ. תִּיבּוּ אוֹשְׁפִיזִין עֵילָאִין תִּיבּוּ. אוֹשְׁפִיזֵי
מְהֵימְנוּתָא תִּיבּוּ:**

ועכשיו נהגו לומר זה:

**לְעוּל אַבְרָהָם רְחִימָא. וְעַמִּיּהּ, יִצְחָק עֲקִידָתָא. וְעַמִּיּהּ יַעֲקֹב
שְׁלֵמָתָא. וְעַמִּיּהּ מֹשֶׁה רַעִיָא מְהֵימְנָא. וְעַמִּיּהּ אַהֲרֹן כְּהֵנָּא
קַדִּישָׁא. וְעַמִּיּהּ יוֹסֵף צְדִיקָא וְעַמִּיּהּ דָּוִד מַלְכָּא מְשִׁיחָא.**

תפילה כשנכנסים לסוכה

**הֲרִינִי מוֹכֵן וּמְזוּמֵן לְקַיִּים מְצוֹת סֶפֶה כְּאֶשֶׁר צִוִּי הַבּוֹרָא
יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ בְּסוּכּוֹת תִּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים כֹּל
הָאֶזְרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בְּסוּכּוֹת:
לְמַעַן יִדְעוּ דְרַתִּיכֶם כִּי בְּסוּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:
תִּיבּוּ אוֹשְׁפִיזִין עֵילָאִין, תִּיבּוּ אוֹשְׁפִיזִין קַדִּישִׁין, תִּיבּוּ תִיבּוּ
אוֹשְׁפִיזִין דְּמְהֵימְנוּתָא, זַכָּאָה
חוּלְקִיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּכַתִּיב כִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נְחֻלְתּוֹ:**

**יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתִּשְׁרַח שְׁכִינְתְּךָ בֵּינֵינוּ
וְתִפְרוֹס עָלֵינוּ סֶפֶת שְׁלוֹמְךָ בְּזַכַּת מְצוֹת סֶפֶה שְׁאַנְחֵנוּ**

מְקַיִּימִין לַיְחֻדָּא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּהּ בְּדַחִילוֹ
וְדַחִימוֹ לַיְחֻדָּא שֵׁם י"ה בּו"ה בְּיַחְוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל,
וְלִהְקִיף אוֹתָם מִזֵּיו כְּבוֹדָךְ הַקְדוּשׁ וְהַטְהוֹר נְטוּי עַל רְאֻשֵׁיהֶם
מִלְמַעְלָה כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ, וּמִשָּׁם יוֹשְׁפֵעַ שְׁפֵעַ חַיִּים לְעַבְדְּךָ
(פב"פ אַמְתָּךְ). וּבְזִכְרוֹת צְאִתִּי מִבֵּיתִי הַחוּצָה וְדַרְךְ מִצוֹתֶיךָ
אֲרוּצָה יִחְשַׁב לִי זֹאת כְּאִלוֹ הַרְחַקְתִּי נְדוּד, וְהָרַב כִּבְסִנִּי מִעוֹנֵי
וּמַחְסָאתֵי טְהַרְנִי, וּמֵאוּשְׁפִיזִין עַלְאִין אוּשְׁפִיזִין דְּמַהִימְנוּתָא
תְּהִינָה אֲזַנְיָךְ קְשׁוּבוֹת רַב

בְּרִכּוֹת, וְלַרְעֵבִים גַּם צְמָאִים תֵּן לַחֲמֵם וּמִימָם הַנְּאֻמָּנִים,
וְתֵתֵן לִי זְכוֹת לְשֹׁבֵת וְלַחֲסוֹת בְּסִתְרָא צַל כְּנִסְפָּךְ בְּעֵת פְּטִירְתִּי
מִן הָעוֹלָם, וְלַחֲסוֹת מִזֶּרֶם וּמִמַּטָּר, כִּי תִמְטִיר עַל רְשָׁעִים
פְּחִים, וְתִהְיֶה חֲשׁוּבָה מִצוֹת סְכָּה זוֹ שְׁאֵנִי מְקִים כְּאִלוֹ
קִימְתִּיךָ בְּכָל פְּרֻטְיָה וְדְקְדוּקְיָה וְתִנְאַיָּה וְכָל מִצְוֹת הַתְּלָאִים
בָּהּ.

וְתִיטִיב לָנוּ הַחֲתִימָה, וְתִזְכְּנוּ לִישֵׁב יָמִים רַבִּים עַל
הָאֲדָמָה אֲדָמַת קֹדֶשׁ בְּעַבְדוּתְךָ וּבִירְאָתְךָ:
בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

רַבּוֹן הָעוֹלָמִים יְהִי רְצוֹן מִלְפָּנֶיךָ שֶׁתְּהִיָּה חֲשׁוּבָה לְפָנֶיךָ מִצְוֹת
יְשִׁיבֵת סְכָּה זוֹ כְּאִלוֹ קִימְתִּיךָ בְּכָל פְּרֻטְיָה וְדְקְדוּקְיָה וְתִנְאוּ"ג
מִצְוֹת הַתְּלָאִים בָּהּ, וּכְאִילוֹ כְּאֵתִי בְּכָל הַכְּאוֹת שְׁכָּחוּ בָּהּ אֲנָשִׁי
כְּנִסְתָּהּ הַגְּדוּלָּה

בליל ראשון כשנכנס לסוכה קודם שישב לאכול ובכל יום קודם סעודתו יאמר זה:
אֲזַמִּין לְסַעוּדַתִּי אוּשְׁפִיזִין עַלְאִין אַבְרָהָם יַצְחָק יַעֲקֹב מִשָּׁה
אַהֲרֹן יוֹסֵף וְדָוִד:

יום ראשון - אברהם

ביום הראשון אומר:

בְּמַטֵּי מִינֶה אַבְרָהָם אוֹשְׁפִיזֵי עִילָאֵי דִּיתְבֵי עַמֵּי וְעַמָּךְ כָּל
אוֹשְׁפִיזֵי עִילָאֵי יַצְחָק יַעֲקֹב מֵשָׁה אֶהְרָן יוֹסֵף וְדָוִד:

אברהם

"ואל הבקר רץ אברהם", מהרי לושי שלוש סאים- לושי ועשי
עוגות". אברהם ושרה הזקנים רצים וממהרים בהכנסת אורח,
ובכל מצווה.

בגיל 137 השכים אברהם בבוקר בזריזות לחבוש חמורו בדרך
להר המוריה.

הזריזות קשורה להתלהבות, לרוח נעורים. אברהם ושרה
זוכים לעת זיקנה להתחדשות ופריחה, הם תמיד מלאי להט
ומרץ, והעייפות אינה שולטת ברוחם.

ילכו מחיל אל חיל- מיד עם צאת צום הכיפורים מזדרזים בני
אברהם לבניית סוכה. אל בית הכנסת מצווה לרוץ, ולקראת
שבת יש למהר. זריזות, אינה לחץ ולא פזיזות, אלא חשק
נמרץ וערני, שמח ויוזם. בעשיה נחושה נדלקת הלהבה,
נוצרת ההתלהבות, ובעקבותיה גם האהבה. "אברהם אוהבי".

סוכות, חג של עשיה, זמן של שמחה, "חג סוכות תעשה לך".
הגמרא מספרת כיצד בזמן המקדש אנשים לא ישנו בסוכות,
שכן עברו ללא הפסקה ממצווה למצווה. מתפילה להלל,
למוסף, ללימוד תורה, לסעודת חג, ולשמחת בית השואבה.
וזריזים, כך למדנו מאברהם המשכים בבוקר, מקדימים
למצוות.

יום שני - יצחק

ביום השני אומר:

בְּמַטֵּי מִינֶה יִצְחָק אוֹשְׁפִיזֵי עֵילָאֵי דִּיתְבֵי עַמֵּי וְעַמָּךְ כָּל
אוֹשְׁפִיזֵי עֵילָאֵי אַבְרָהָם יַעֲקֹב מִשָּׁה אֶהְרָן יוֹסֵף וְדָוִד:

יצחק

בעדינות רבה שואל יצחק בן השלושים ושבע את אביו הזקן-
"הנה האש והעצים, ואיה השה לעולה?", והתשובה "לעולה
בני", מתקבלת על ידו בהסכמה, "וילכו שניהם יחדיו". באיזו
שלווה הולך יצחק אחר אביו, בעקביות ובנאמנות מוחלטת,
בשתיקה שכולה הצטרפות. בוודאי היו לו ליצחק מחשבות
משלו ורצונות משלו, אך יצחק בחר להתבטל אל אביו.
כמה ענוה.

יצחק שוכב על המזבח, מתמסר כולו לעשיית רצון אברהם,
רצון שמיים. לפי המדרש, יצחק מבקש להיעקד, שרגליו וידי
יהיו קשורים. הוא לא רוצה להפריע, רק להצטרף בשקט, ללא
תנועה מיותרת מצידו.

וילכו שניהם יחדיו.

להבת העשייה הנמרצת של אברהם פוגשת בנינוחות

המתבטלת של יצחק. הזריזות פוגשת ענוה, היוזמה מתייחדת עם ההכנעה. לפעמים צריך לאפשר להקב"ה לעשות, ואנו נדרשים רק להחריש. לעיתים, יש להקשיב בנחת, לשמוע ולקבל, לתת לקול השופר לחדור ללב, לאפשר לשכינה לחול בנו ללא עשיה מצידנו. לשכב בסוכה, לישון, לכאורה ללא שום פעולה, ולקיים בכך רצון ה', לתת לקדושת הסוכה לשרות בנו, להתבטל אליה בענוה.

יום שלישי - יעקב

ביום השלישי אומר:

בְּמַטֵּי מִינֶה יַעֲקֹב אוֹשְׁפִיזֵי עֵילָאֵי דִי־תְבֵי עַמֵּי וְעַמְּךָ כָּל
אוֹשְׁפִיזֵי עֵילָאֵי אֲבָרְהָם יִצְחָק מִשָּׁה אֶהְרָן יוֹסֵף וְדָוִד:

יעקב

שינויים רבים ומהפכות רבות עובר יעקב. מנער תם יושב אוהלים לרועה צאן בעל אלפי כבשים. מאיש חסר כל שעבר במקלו את הירדן, לבעל משפחה ענפה ונכסים מרובים. אותו יעקב, חולם חלום תמים וטהור על סולם שראשו בשמים, אך יודע גם לרכוש בחכמה את הבכורה מאחיו. הוא עובד ביושר כפיים אצל לבן הרמאי, ומתכונן בעורמה למפגש המאיים עם עשיו.

לא קל לחבר ערכים, להשתנות לפי הנדרש כרגע בזמן ובמקום, להיות מסוגל לאחוז במידות הפוכות לפי הנצרך באמת. יעקב, יושב אוהלים, מצליח לשבת בכמה אוהלים, לשלב ערכים שונים, ללכת בדרכים רבות, ועל כן שונים גם בניו זה מזה, מגוונים ואף הפוכים, ואב אחד לכולם. לחבר, להיות מלא יראה וגם מלא אהבה, גם תם וגם מתוחכם,

גם שפל וגם מורם, גם יעקב וגם ישראל.
בכדי לחבר, נדרשים גמישות ורוחב, רוחב דעת ורוחב נפש.
לא להצטמצם בזוית אחת, לבנות אישיות מפוארת, רב גונית,
שלמה ולא חצויה. לאגד את ההדס הריחני עם הערבה
הפשוטה, להצמיד את האתרוג המהודר לשאר המינים, "והיו
לאחדים בידוך".

יום רביעי - משה (ויש מהגים - יוסף)

ביום הרביעי אומר:

בְּמַטֵּי מִינֶךָ מֹשֶׁה אוֹשְׁפִיזִי עִילָאֵי דִּי־תְבִי עִמִּי וְעַמְךָ כָּל
אוֹשְׁפִיזִי עִילָאֵי אַבְרָהָם וְיַצְחָק יַעֲקֹב אֲהֵרֵן יוֹסֵף וְדָוִד:

משה

”נאמן ביתו”, ”רעיא מהימנא”, ”עבד נאמן קראת לו”.
הרבה פעמים אנחנו רוצים להתבטא, לתת לעצמנו עצמאות
מחשבתית ויצירה מקורית. ומול הרצון הזה לחופש עומדת
הנאמנות. נאמנות למסורת, לעם, לארץ, למשפחה, למצפון,
לתורה, לבית. משה - נאמן הבית. עם כל כישרונותיו הרבים,
משה בוחר להתמקד בנאמנות. משה נאמן לנאמר ממרומים,
אינו משנה דבר, ומעביר את התורה מה' לעם בלי להוסיף או
לגרוע, וללא כל נימה אישית. משה, אינו מאפשר פער תיווך בין
מה שנאמר משמים לבין מה שנשמע בארץ.

משה, הרועה הנאמן, נושא את העם על ידיו, מחבק ומתמסר
גם ברגעים הקשים ביותר. הוא הסנגור הגדול של עמו, נאמן
לו ללא גבול.

משה, מופת למסירת התורה בנאמנות ובמחויבות לתלמידים,
לדאוג שיבינו באמת, להסביר בסבלנות שוב ושוב, לוודא שלא

טעו, לעשות מלאכתו באמונה. אף שיכולת הביטוי של משה אינה מרשימה, "לא איש דברים אנוכי", הכל יודעים כי דבר ה' בפיו, תורת אמת, אמינה ומדויקת ורק מתוך אמינות מוחלטת זו, אנו יודעים ב"הלכה למשה מסיני", כיצד לקיים מצוות. מהו "פרי עץ הדר", ומיהו "ענף עץ עבות", וש"כפות תמרים" אינם הענפים אלא הלולב.

נאמנות לתורה ונאמנות לאומה. "לא יחליף האל ולא ימיר דתו", "לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב". בזכות תלמידי משה אנו זוכים לאחוז בארבעת המינים, בדיוק כשם שאחז בהם משה בידו.

יום חמישי - אהרן (ויש נהגים-משה)

ביום החמישי אומר:

בְּמַטֵּי מִינֶה אֶהְרֵן אוֹשְׁפִיזֵי עֵילָאֵי דִּיתְבֵּי עַמֵּי וְעַמָּךְ כָּל
אוֹשְׁפִיזֵי עֵילָאֵי אֲבָרְהֵם יִצְחָק יַעֲקֹב מִשָּׁה יוֹסֵף וְדָוִד:

אהרן

סבלנות. להסביר בסבלנות, לברר ולהקשיב בסבלנות. ליישב קושי בכתוב, קושי בהנהגת ה', או קושי בהתנהלות מול חבר, והכל בסבלנות. אהרון, כוחו בפיו "ידעתי כי דבר ידבר", אמר עליו יוצרו. בפיו- יפשוט אהרון ספקות, ישפוך אור על דברי תורה, יישב סכסוכים, ימתן מריבות, יפתח לבבות. עם פטירתו של אהרון בכו עליו כל בית ישראל, גברים ונשים, כי ידע לדבר עם כל אחד בשפתו, עם גברים כשפתם ועם נשים כנפשן. מה יתאים לרוח האיש ומה ידבר לליבה של אישה.

דבריו של אהרון, "שפתי כהן", היו ערבים, יוצרים ערבות וחיבור, מערבים את התורה בנפש השומעת. "והערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפינו". כמו ערבי הנחל המשולים לפה, הנראים כשפתיים. ערבות זורמת, קולחת כנחל, מרעננת ומצמיחה.

”תורה יבקשו מפיהו”.

אהרון, שהאהיב את התורה בפיו, ידע גם בפיו להאהיב את הבריות. בנועם שיח, בבהירות, תמיד ”נשמע קולו בבואו אל הקודש”. פעמונים היו תלויים במעילו, מנעימים בצלצולם, בקולם המלטף. וכמוהו כל אלה שהתקדשו בקדושתו של אהרון ומרימים קולם לברך את עמו ישראל באהבה.

יום שישי - יוסף (ויש מוהגים - אהרן)

ביום הששי אומר:

בְּמַטֵּי מִינֶהּ יוֹסֵף אוֹשְׁפִיזֵי עֵילָאֵי דִּיתְבִּי עַמֵּי וְעַמָּךְ כָּל
אוֹשְׁפִיזֵי עֵילָאֵי אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מִשָּׁה אַהֲרֹן וְדָוִד:

יוסף

קשה להבליג ולא לנקום, להתאפק ולהשיב טובה תחת רעה. את יוסף מכרו, ביזו, סיכנו את חייו, השפילו את כבודו עד עפר, ניתקו אותו מבית אביו, הרסו את חייו. והוא, יוסף- לא כועס, ולא נוקם, בוכה מהתרגשות, ומפרנס ביד רחבה את משפחותיהם של אלה שהרסו את חייו.

ולא מדובר באישיות כפופה ורמוסה. אדרבא, יוסף מלא בטחון עצמי וידע, הוא מנהל מעולה, מוכשר ודעתן. הוא מתווה מדיניות בלי שביקשו ממנו, מנהל כספים בסדר גודל עולמי ונוהג כמלך.

יוסף, זקוף כלולב, אך יודע להיות רך כקנה, מוחל על כבודו, ואינו נוטר טינה. יוסף, חי בתודעת שליחות, "למחיה שלחני אלוקים". מי שחדור בתודעת שליחות אינו מהסס לפעול למען

האמת, ומניח את כבודו בצד, ואינו הופך אותו לחלק משיקול דעתו.

השליחות היא ההצלחה, יוסף הוא "איש מצליח", "ה' מצליח לצלוח פערים ותהומות, להתנער מנגיעות אישיות ולהתמקד ברצון ה'.

סוכת שלום נפרשת על שלוחיו של מקום, שלוחי מצוה, שאין כעס בליבם ולא נקם. "את שלום אחיו" מבקש יוסף לראות על פי צווי אביו, אשר שלחו מעמק חברון.

יום שביעי - דוד

ביום השביעי אומר:

בְּמַטֵּי מִינֶה דָּוִד אוֹשְׁפִיזִי עֵילָאֵי דִּיתְבִּי עַמִּי וְעַמְךָ כָּל אוֹשְׁפִיזִי
עֵילָאֵי אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְיוֹסֵף:

דוד

דוד ידע את הסוד, הכל מתנקז בסוף אל הרגש. אם ההרגשה טובה - הכל טוב, ואם הלב כואב- דבר לא יועיל. כל חיינו סובבים סביב ההרגשה, "רחמנא ליבא בעי". אם יש לב פתוח לרגשות, יש טעם לדבר, אך אם הלב אטום ומכוסה- אין כתובת למילים.

נמשל דוד ללבנה, לרגש הסופג את אור השמש לתוכו. לעיתים הלבנה חסרה, מכוסה, אין התרגשות, האדישות מכבה כל חיות, או אז צועק דוד, מריע בשופרו, מזמר, מנגן בכינור, להעיר ולעורר. מה שווים חיי אדם אם אינו לוקח ללב. "והחי - יתן אל ליבו", משול דוד אל האתרוג, העומד כנגד הלב. הוא מכרכר בכל עוז לפני ארון ה', מארגן לויים שישירו סביבו, כי מה ערך לתורה משמים אם לא מתרגשים לקראתה בארץ. ומה טיבן של מצוות אם אין בהן חשק וחובה.

תהילים, ספר של רגשות הותיר לנו "המשורר האהוב

לאֱלוֹקִיּוֹ" (רמח"ל), ובכל מצבי הנפש נמצא בו את ליבנו, מוצאת כל האנושות את ליבה. בשמחות או בצער, בתחינה או הודאה, בתחילת תפילה ובסופה, נמצא הלב הפועם של תהילות דוד. לא לפחד להרגיש, להשתייך, להיות בתוך. המלך נמצא עם העם, רוקד ושר איתם, קשוב לליבם, עוסק בדמם ובשלייתם, ובעיקר חי איתם, חי אותם, חי, חי וקיים.

תפלה כשיוצאין מן הסוכה:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ כְּשֵׁם שְׁקִימָתִי
וְיִשְׁכְּבֵתִי בְּסוּכָה זֶה כֵּן אֶזְכֶּה לְשָׁנָה הַבָּאָה לֵישֵׁב בְּסוּכָה שֶׁל
לְיִתְּךָ:

